

vexilologie

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

62

Ing. Jaroslav Martykán - RNDr. František Pícha

VLAJKY NEJVYŠŠÍCH PŘEDSTAVITELŮ STÁTŮ SVĚTA

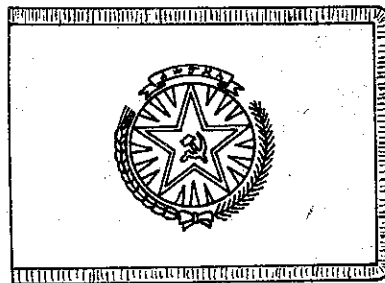
ČÁST III - AFRIKA

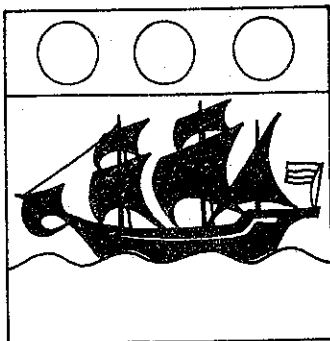
BOTSWANA - prezidentskou vlajku tvoří světle modrý list o poměru stran 15:23, v jehož středu je na bílém černě lemovaném kruhovém poli umístěn státní znak /FW, s. 150; WUFAN, s. 39/.

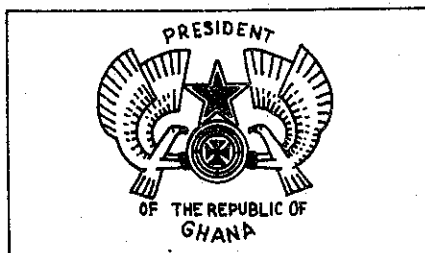
EGYPT - národní vlajka opakující v horním pruhu při žerdi státní znak. V této podobě byla zavedena vlajka prezidenta v r. 1982 a předpokládáme, že zůstala i po změně státního znaku dne 4. 10. 1984 /FM 83/4.1.1983; P, s. 73/.

ETIOPIE - uprostřed červeného listu vlajky předsedy Prozatímní vojenské správní rady se nachází znak COPWE /Komise pro založení Strany pracujících Etiopie/ - na světle modrém disku červená žlutě lemovaná pěticípá hvězda, mezi jejímiž cípy vychází vždy po třech žlutých papracích; uprostřed hvězdy je žlutý srp a kladivo. Kolem disku stuhou svázaný žlutý obilný klas napravo a tmavozelená palmová ratolest nalevo. Nahoře je bílá stuha s černými písmeny COPWE, při horním, vlajícím a dolním okraji zlaté trásně /FM 63/6.2.1981/. Založením Dělnické strany v září 1984 však COPWE zanikla, o případné nové podobě vlajky hlavy státu nám není nic známo.

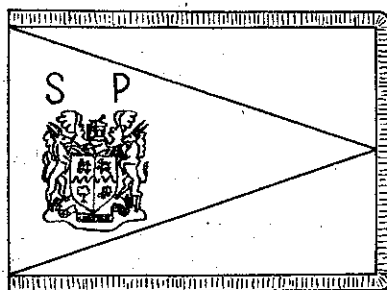

GABUN - prezidentským symbolem je znaková vlajka čtvercového tvaru, odvozená od štítu státního znaku z r. 1963. Jeho autorem je švýcarský vexilolog L. Mühlemann, který mu přisoudil symboliku obchodních tradic a přírodního bohatství země /FW, s. 160/.

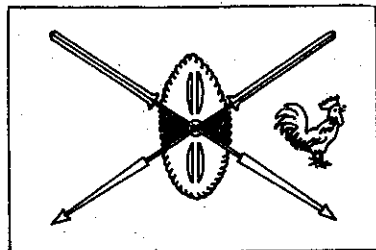

GHANA - předseda Prozatímní rady národní obrany a hlava státu používá prezidentskou vlajku, kterou tvoří tmavomodrý list o poměru stran 7:12 se zlatočernou kresbou státní pečeti uprostřed. Pečeť je přidržována dvěma zlatými orly ze státního znaku a korunována černou zlatě lemovanou hvězdou. Kresba emblému je červená, stejně jako nápis **PRESIDENT** /nahore/ **OF THE REPUBLIC OF GHANA** /dole/. Emblém používá původních ghanských symbolů představujících samostatnost, štěstí a posvátnost /FTAAW, s. 235/.

GUINEA - vlajku prezidenta republiky tvoří státní vlajka doplněná uprostřed žlutého pruhu státním znakem, na kterém bylo pro tento účel provedeno několik úprav: holubice je bílá, stuha také bílá a nápis černý /WUFAN, s. 95/.

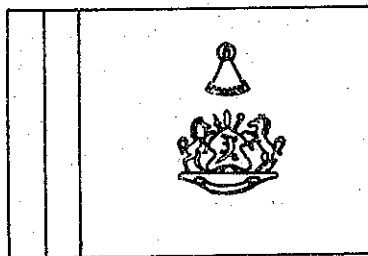

JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA - vlajku prezidenta tvoří list o poměru stran 2:3, který je bílým klínem v žerďové části sahajícím až k vlajicím okraji rozdělen na dvě trojúhelníková pole - horní oranžové a dolní modré. V klínovém poli je úplný státní znak a nad ním žlutá písmena S a P pro anglické i africké označení nejvyšší státní funkce /State President - Staatspraesident/. List prezidentské vlajky, která byla v této podobě poprvé použita 14. 9. 1984 při inauguraci současného prezidenta Bothy, je doplněn při horním, vlajicím a dolním okraji zlatými trásněmi /FB XXIII:5, s.182-183/.

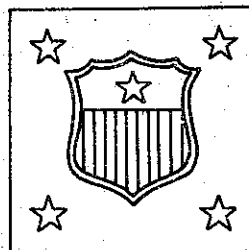
KEŇA - zelený list o poměru stran 2:3 se štítem ze státní vlajky, přes který jsou položena dvě zkřížená zlatá kopí, připomínající prvního keňského prezidenta Jomo Kenyattu, jehož první jméno znamená ve swa-

hilštině "hořící kopí". Položena na štít a doplněna červeným kohoutem ve vlající části vyjadřují spojení prezidenta s novým a blahobytným životem, jehož hlasatelem je kohout, navíc emblém vládnoucí politické strany KANU. V této podobě se vlajka používá od září 1978 /FB XVIII:1, s. 14/.

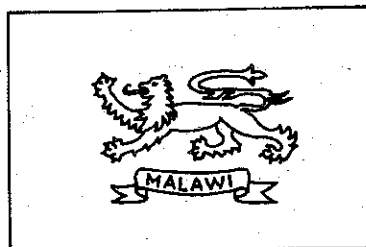

LESOTHO - královská vlajka je totožná se státní, na níž byl pod zmenšenou variantu domorodého klobouku vložen státní znak /WUFAN, s. 124/.

LIBÉRIE - vlajku tvoří čtverec sytě modré barvy se štítem podle amerického vzoru uprostřed. Štít je rozdělen na dvě pole: v modré hlavě nese bílou pěticípou hvězdu, dolní pole má 11 červených a bílých svislých pruhů; štít je zlatě lemován. V každém rohu prezidentské vlajky, která se smí používat pouze společně se státní vlajkou, je po jedné bílé hvězdě /Graaf, G. de: Flags of Liberia; in: Recueil du IIe Congrès international de vexilologie Zurich 1967, Zurich 1968, s. 128/.

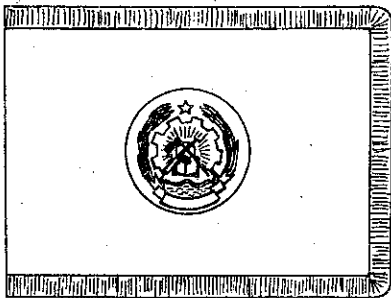
MADAGASKAR - do změny státního znaku v r. 1976 se používala prezidentská vlajka v podobě státní vlajky doplněné uprostřed bílého pruhu zlatým vyobrazením státního znaku. Není však jisté, zda se používá i po změně znaku. EM 36/13.4.1979, § 15 uvádí jako symbol hlavy státu žlutý list se státní vlajkou v kantonu a červeným letopočtem 1969 ve věnci ze dvou zelených snítek ve vlající dolní části /FW, s. 162/.

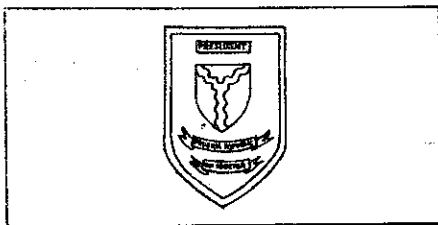
MALAWI - vlajka prezidenta je odvozena ze střední části malawiského znaku - červený list o poměru stran 2:3 se zlatým krácejícím a k žerdi hledícím lvem a pod ním dvakrát přelozžená zlatá stuha s černým nápisem MALAWI. Lev symbolizuje prezidenta Bandu, který má čestný přídomek Nkago, což značí "lev". Prezidentská vlajka byla zavedena po vyhlášení republiky v r. 1966 /FW, s. 152; P, s. 232/.

MAROKO - královskou standartu v podobě červeného trojúhelníkového listu se žlutým lemem při horním a dolním okraji a žlutě lemovanou zelenou šalomounovou hvězdou uvádí H.-U. Herzog ve svém díle z r. 1967, s. 163, v pozdějších publikacích se již neobjevuje.

MAURITIUS - vlajka generálního guvernéra je standardního vzoru a na zlaté stuze nese modrý nápis MAURITIUS, používá se od r. 1972 /FW, s. 152; WUFAN, s. 140; FB VII:2, s. 44/.

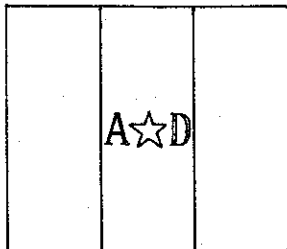

MOSAMBIK - červený list o poměru stran 2:3 s bílým kruhovým polem uprostřed takřka zcela vyplněným státním znakem. Horní, vlnitý a dolní okraj je opatřen zlatými třásněmi. Vlajka prezidenta byla zavedena v r. 1975 /WUFAN, s.143/.

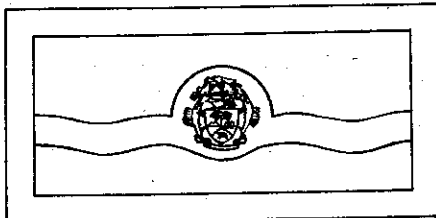

NIGÉRIE - červený list prezidentské vlajky o poměru stran 1:2 nese ve svém středu zelený, bíle lemovaný štít, v jehož středu je štít ze státního znaku a nad ním i pod ním červené nápisy na černých stuhách. Na horní stuze čteme nápis PRESIDENT. Dolní stuhu jsou dvě. Na první jsou slova FEDERAL REPUBLIC, na druhé OF NIGERIA /Talocci, M.: Guide to the flags of the world. London 1982, s. 143/.

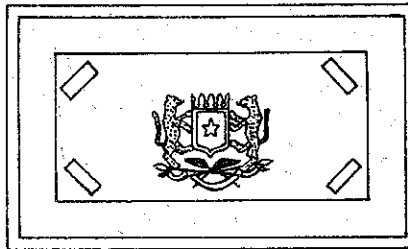
SENEGAL - prezidentskou vlajkou je státní vlajka, jejíž poměr stran byl změněn na 10:11 nebo 15:17,5 a po stranách hvězdy doplněny iniciály současného prezidenta republiky Abdou Dioufa, tj. černá písmena A a D. Podle FM 89/4.8.1983 je změněná i barva hvězdy na prezidentské vlajce, a to na černou. Původně byla vlajka zavedena 11. 4. 1961 dekretem č. 61-137, v dnešní podobě se používá od 1. 1. 1980. Vyvěšuje-li se při příležitostech, kdy prezident vystupuje jako vrchní velitel ozbrojených sil, je doplněna zlatým lemem /Flagmaster č. 041, 1983/.

SEYCHELY - prezidentskou vlajku, která byla zavedena 29. 8. 1977, tvoří státní vlajka s úplným zlatým lemem o šířce rovné 1/8 šířky vlajky a státním znakem na bílém disku, jehož průměr se rovná 9/20 šířky vlajky, uprostřed /Flagmaster č. 020, 1977, s. 1; P, s. 222; FB XV:4, s. 117/.

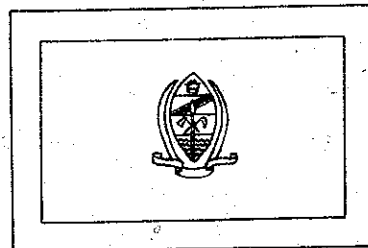
SOMÁLSKO - na modrém listu prezidentské vlajky se širokým bílým a úzkým žlutým lemem je ve středu umístěn státní znak, na kterém má podnoží štítonosů žlutou barvu; v každém rohu listu je žlutý obdélník. Dosud byla jako prezidentská standarta uváděna čtvercová varianta státní vlajky se státním znakem místo hvězdy uprostřed /FM 34/20.3.1979; P, s. 207/.

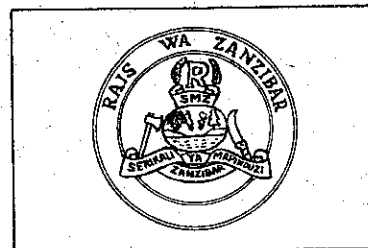
STŘEDOAFRICKÁ REPUBLIKA - vlajka prezidenta je tvořena státní vlajkou, jejíž poměr stran je upraven na 22:31 a která je při horním, vlajcím a dolním okraji doplněna širokým žlutým lemem. Používá se opět od svržení císařství v r. 1979 /FTAAW, s. 276/.

SÚDÁN - předpokládáme, že i nová titulární hlava státu používá prezidentskou vlajku, kterou tvoří státní vlajka doplněná v bílém pruhu státním znakem. Jeho střed leží v polovině vzdálenosti mezi hrotem žerďového klínu a vlajcím okrajem listu. Používá se od r. 1970 /FW, s. 178/.

SWAZIJSKO - královskou vlajku tvoří státní vlajka doplněná v horním pruhu uprostřed malým kráčejeícím zlatým lvem hledícím k vlajcím okraji a představující osobu krále. Při rozměrech vlajky 40x60 palců má lev rozměry 10 a 1/2 na 7 a 1/4 palce. Poprvé byla vztyčena 5. 9. 1968 /FB VIII:4, s. 172/.

TANZANIE - prezidentskou vlajku tvoří zelený list o poměru stran 2:3 doplněný úplným světle modrým lemem. Uprostřed vlajky je zjednodušená modifikace státního znaku se stuhou s nápisem UHURU NA UMOJA /Svoboda a volnost/, který je tanzanským národním motem /FW, s. 155/. Kromě tanzanského prezidenta používá své vlajky i předseda Revoluční rady a prezident Zanzibaru, který je zároveň viceprezidentem Tanzanie. Vlajku tvoří tmavozelený

list o poměru stran 2:3 s emblémem uprostřed bílého a žlutě lemovaného mezikruží, jehož vnější průměr činí 82 % šířky. Emblém tvoří ovál bílé barvy se žlutým vyobrazením ostrovů Zanzibaru a Pemby, světle zelenými korunami stromů /kmeny jsou hnědé/ na zelených březích světle modrého moře. Všechny

vnější ornamenty jsou žluté s černými nápisy. Opis RAIS WA ZANZIBAR, tj. swahilsky "Prezident Zanzibaru" v bílém mezikruží je také černý./FM 112/6.9.1985/.

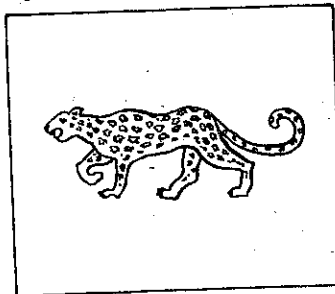
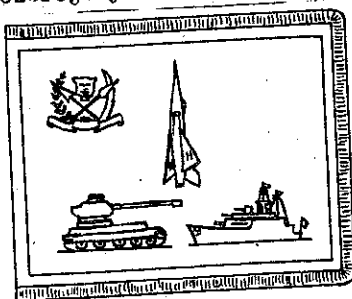
TUNISKO - prezidentskou vlajku tvoří čtvercová varianta státní vlajky doplněná při horním, vlnicím a dolním okraji širokým stříbrným třepením

/FW, s. 169/.

UGANDA - červený list o poměru stran 1:2 se šesti pruhy v národních barvách při spodním okraji a úplným státním znakem z r. 1962 uprostřed /P, s. 231/.

ZAIR - červený žlutě lemovaný list o poměru stran 3:4 se státním znakem v kantonu a žlutými kresbami zbraní všech tří složek ozbrojených sil - pozemní armády /tank/, vojenského letectva

/stíhací letoun/ a válečného námořnictva /křižník/. Tuto vlajku, která je ještě opatřena zlatým třepením při horním, vlnicím a spodním okraji, používá prezident, vystupuje-li v hodnosti armádního generála jako vrchní velitel zairských ozbrojených sil, jinak užívá státní vlajku. Jako svou osobní vlajku používá současný zairský prezident Mobutu Sese Seko červený list s vyobrazením levharta v přirozených barvách. Vlajka se vyrábí v rozměrech 1,35 x 1,60 m a při použití jako automobilová standarta ve velikosti 20 x 30 cm se žlutými třásněmi /FTAAW, s. 299; Vexillinfo, 1986, č. 71, s. 24 a 25/.

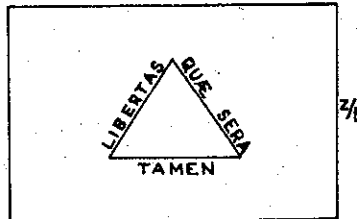
ZAMBIE - vlajkou prezidenta Zambijské republiky je oranžový list o poměru stran 2:3 s úplným státním znakem z r. 1965 uprostřed. Oranžová barva na prezidentské vlajce připomíná hlavní nerostné bohatství země - měděnou rudu /FW, s. 156/.

Jurij Michailovič Kurasov, Volgograd

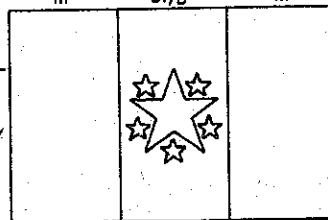
Z HISTORIE BRAZÍLIE A JEJÍCH VLAJEK

Od 16. století byla Brazílie portugalským panstvím. Dozrálé potřeby sociálně ekonomického rozvoje, potlačovaného koloniálním režimem, oslabení mezinárodních pozic Portugalska, jakož i vliv revolucí v Evropě a Severní Americe znamenají od konce 18. století počátek boje za nezávislost Brazílie. Ten se zpočátku projevoval v podobě spiknutí, jejichž účastníci chtěli dosáhnout národního osvobození, ustavení republikánského zřízení a uskutečnění pokrokových přeměn.

Prvním z takových spiknutí se stala tzv. "Inconfidência Mineira", které zorganizovala v letech 1788 až 1789 v provincii Minas Gerais skupina důstojníků, advokátů a spisovatelů. Spiklenci chtěli dosáhnout oddělení od Portugalska a vyhlásit republiku. Vypracovali návrh znaku s postavou génia dobra trhajícího okovy a návrh vlajky budoucí republiky. V bílém poli byl umístěn zelený trojúhelník, lemovaný černými písmeny textu z první Vergiliovy básně "LIBERTAS QUAE SERA TAMEN" /Opožděně, ale svobodni/. Spiknutí bylo tvrdě potlačeno vládou. Vlajka, na níž zelená barva trojúhelníka byla nahrazena červenou, se později stala vlajkou státu Minas Gerais.

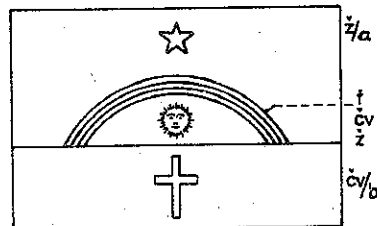
Podobný osud postihl i republikánské spiknutí v provincii Bahia v r. 1798, osnovené živnostníky, obchodníky a důstojníky, jež dostalo název "Inconfidência dos alfaiates". Vlajkou "republiky zahrnující celý brazilský kontinent" se měl stát list rozdělený na tři svislé pruhy, modrý, bílý a modrý s červenou pěticípou hvězdou obklopenou pěti malými červenými hvězdami uprostřed. 1/ Bílá, modrá a červená se později staly barvami státu Bahia, i když vzhled vlajky se změnil.

I když se boj za nezávislost zatím omezoval na místní spiknutí, svědčil o počátku krize koloniálního režimu. Důležitou roli v dalším osudu Brazílie sehrály události v Evropě. Dne 29. 11. 1807 portugalský královský dvůr /dynastie Braganza/ v čele s regentem Jošem i vláda uprchli z Lisabonu před intervenčními vojsky napoleonské Francie a 22. 1. 1808 dorazili do Brazílie. Pobyt královského dvora v Brazílii ještě posílil koloniální exploataci země. Ačkoliv Brazílie byla povýšena 16. 12. 1815 na království /společně s Portugalskem a Algarve/ v rámci "Spojeného království Portugalska, Brazílie a Algarve" a formálně přestala být považována za kolonii, nic se ve skutečnosti nezměnilo. V téže době probíhala osvobozenecská válka v sousedních španělských koloniích.

To vše znamenalo nové vzplanutí boje za nezávislost Brazílie. Jeho centrem se stala provincie Pernambuco, kde od r. 1814 existoval tajný republikánský spolek, založený maloburžoazními revolucionáři - důstojníky, duchovními a obchodníky, kteří byli současně členy zednářských lóží.

Dne 6. 3. 1817 vypuklo ve městě Recife povstání, organizované tímto spolkem, a moci se ujala Prozatímní revoluční junta. Dne 9. 3. 1817 byla vyhlášena republika a oznámeno provedení demokratických reforem. Vlajku Republiky Pernambuco tvořil list složený ze dvou vodorovných pruhů - širšího modrého nad úzkým bílým. V modrém bylo vyo-

brazeno žluté slunce obklopené duhou /tvořenou zevnitř barvami žlutou, červenou a fialovou/, nad kterou byla žlutá hvězda. Uprostřed bílého pruhu byl umístěn červený latinský kříž. Povstání se rozšířilo nejen na celé Pernambuco, ale i na sousední provincie Paraíba, Ceará, Rio Grande do Norte a Alagoas, přičemž v prvních třech byly rovněž proklamovány republiky. Až po úporných bojích bylo 21. 5. 1817 povstání potlačeno. Později se nezměněná vlajka stala státní vlajkou Pernambuca.

Politika represálií prováděná vládou však jen zvětšila nespokojenost se stávajícím režimem. V téže době vyvstala otázka návratu královského dvora a vlády do Portugalska, neboť v roce 1811 se již Portugalsko osvobodilo od francouzských okupantů, v roce 1816 byl regent João prohlášen portugalským králem a v roce 1820 začala v Portugalsku buržoazní revoluce. V tomto ovzduší João s vládou a částí dvora 26. 4. 1821 opustil Brazílii a ustanovil zde regentem svého syna Pedra. Vládnoucí třídy Brazílie začaly usilovat o oddělení od revolučního Portugalska, zejména když lisabonské kortesy na podzim roku 1821 vydaly dekrety o likvidaci všech brazilských ústředních správních a soudních orgánů, povolaly regenta do Portugalska a rozdělily Brazílii na provincie přímo podléhající metropoli. Zprávy o tom došly do Brazílie 9. 12. 1821 a vyvolaly tam výbuch rozhořčení. V úsilí o nezávislost se ukázaly jednotné téměř všechny sociálně politické síly - jak reakční, tak pokrokové. Pod tlakem lidových mas i vlivných statkářsko-buržoazních skupin oznámil Dom Pedro 9. 1. 1822, že zůstane v Brazílii. Dne 16. 1. 1822 sestavil první brazilskou vládu a 13. 5. 1822 přijal titul "stálého protektora a ústavního ochránce Brazílie". Dne 3. 6. 1822 oznámil svolání ústavního shromáždění a zároveň odvolal ze země část portugalských vojsk. Jako odpověď na nové hrozby Lisabonu vydal regent 1. 8. 1822 dekret, vyzývající k nezávislosti Brazílie, dne 7. 9. 1822 na břehu řeky Ipirangy pronesl slavné svolání "Nezávislost nebo smrt!" a schválil rozhodnutí vlády o definitivním přerušeni svazků s Portugalskem. Dne 12. 10. 1822 byl prohlášen císařem Brazílie pod jménem Pedro I. Tak vzniklo nezávislé Brazilské císařství. Odpor portugalských vojsk v severovýchodní Brazílii i zastánců setrvání svazků s Portugalskem v provinciích Pará, Piauí a Maranhão byl potlačen. V srpnu 1823 byla vláda císaře uznána v celé zemi a o dva roky později uznalo brazilskou nezávislost i Portugalsko.

První vlajka nezávislé Brazílie byla přijata 18. 9. 1822. Tvořil ji zelený list se žlutou routou /kosočtvercem/, ve které byl umístěn zelený, zelenými ratolestmi ověncený a korunovaný štít s bílým, červeně lemovaným křížem v bílém kruhu - znak Jindřicha Mořeplavce, iniciátora portugalské zámořské expanze. Koruna byla žlutá a červená.

S vyhlášením císařství se 1. 12. 1822 změnila i vlajka. Objevil se na ní císařský znak s modrou armilární sférou, žlutým rovníkem a 20 bílými hvězdami - podle počtu provincií císařství - na modrém, bíle lemovaném prstenci a s bílým křížem. Zelený štít byl zdoben zlatou císařskou korunou a po stranách obklopen zelenými větvíčkami kávovníku a tabáku s červenými květy, hlavních exportních plodin země. 2/ Zelená barva vlajky symbolizuje rostlinné bohatství země, žlutá nerostné zdroje. Podle

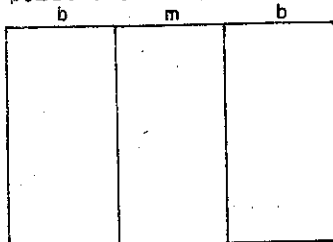
jiné verze je zelená rodovou barvou dynastie Braganzů, ze které pocházel císař, a žlutá je jednou z barev domu Habsburků, z něhož pocházela císařovna Marie Leopoldína. Routa představuje podle některých autorů diamanty, dobývané v této zemi, podle jiných údajů byl tento geometrický obrazec vybrán pod vlivem řady evropských vojenských vlajek počátku 19. století.

Získání nezávislosti otevřelo cestu k rychlejšímu kapitalistickému rozvoji Brazílie, ale udržování monarchie a otroctví tento rozvoj brzdilo. Rozpuštění Ústavodárného shromáždění císařem 12. 11. 1823 se stalo podnětem k novému vzplanutí buržoazně republikánského hnutí. Oporou republikánství se opět stal severovýchod země. Na přelomu let 1823 a 1824 proběhla republikánská povstání v provinciích Pernambuco, Ceará, Bahia, Pará, Rio Grande do Norte a Maranhão. Dne 2. 7. 1824 pernambucká provinční vláda vyhlásila ustavení nezávislé Rovníkové konfederace, sestávající ze šesti provincií - Pernambuco, Ceará, Paraíba, Rio Grande do Norte, Pará a Bahia /podle jiných údajů Maranhão/. Ale jen Paraíba, Rio Grande do Norte a Ceará prohlásily své připojení ke konfederaci. Její vlajku tvořil bledě modrý list se žlutým čtvercovým polem uprostřed, šesti bílými hvězdami, symbolizujícími provincie Konfederace, červenou rukou mezi nimi, ukazující na bílou stuhu s černým nápisem "Confederação" /Konfederace/ - symbol jednoty provincií. Ve žlutém poli byl bílý prstenec rozdělený čtyřmi červenými obdélníky na čtyři pole. V nich byla

černá hesla "Independência, União, Liberdade, Religião" /Nezávislost, jednota, svoboda, náboženství/. Bílý prstenec ohraničoval modré kruhové pole s bílým stylizovaným rovníkem, červeným křížem a devíti bílými hvězdami. 3/Revoltující republikáni hrdinně odolávali monarchistické armádě do 22. listopadu 1824.

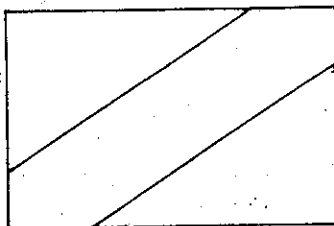
I když bylo povstání potlačeno, vláda císaře se neupevnila. Řada zahraničních i vnitropolitických událostí a rozmach lidového hnutí donutily Pedra I. dne 7. 4. 1831 vzdát se brazilského trůnu ve prospěch svého pětiletého syna Pedra a opustit zemi. Přesto regenti a od r. 1840 i sám Pedro II. pokračovali v reakční politice. To vyvolalo v zemi řadu republikánských povstání, jež

probíhala pod heslem federalismu, který byl v daných podmínkách historicky pokrokový ve srovnání s reakčním monarchistickým unitarismem, opírajícím se o statkáře v Rio de Janeiro, São Paulo a Minas Gerais. Federalisty ze severovýchodu a jihu uznávala buržoazie a liberální statkáři, někde též maloburžoazní revolucionáři. V r. 1832 proběhlo republikánské povstání v Ceará, v letech 1833 až 1839 v provincii Pará

/v r. 1835 tam byla vyhlášena republika/, v letech 1833 a 1837 až 1838 v provincii Bahia /v prvním povstání se používala upravená vlajka spiknutí z roku 1797 tvořená třemi svislými pruhy, bílým, modrým a bílým; ve druhém byla vyhlášena republika/, v letech 1838 - 1841 v provinciích Maranhão a Piauí.

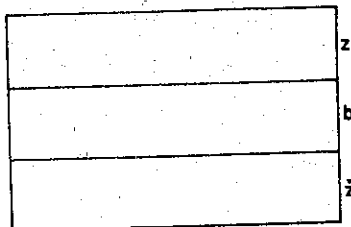
V září 1835 bylo zahájeno povstání v provincii Rio Grande do Sul, které bývá často nazýváno Revolução Farroupilha, protože povstalci byli nazýváni "farrapos" /otrhanci/. Dne 5. 11. 1836

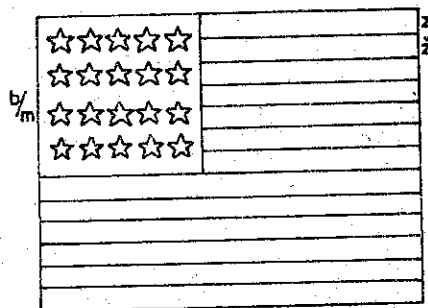
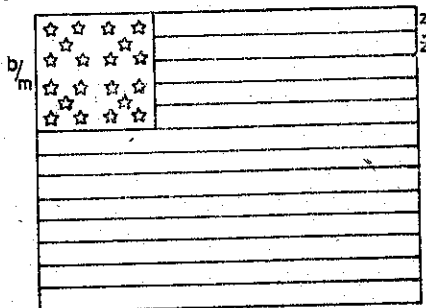
vyhlásili ve městě Piratini nezávislou republiku Rio Grande do Sul /někdy zvanou republika Piratini/, která trvala do 25. 2. 1845. /Je zajímavé, že jejímu loďstvu velel význačný italský revolucionář G. Garibaldi./ Vlajku republiky tvořil list rozdělený na tři šikmé pruhy - zelený nad červeným a žlutým. Tato vlajka, doplněná uprostřed znkem, se později stala vlajkou státu Rio Grande do Sul.

Povstalci usilovali o ustavení Brazílské federativní republiky. V r. 1839 sestavili vojenskou expedici, aby poskytli pomoc revoltujícímu obyvatelstvu provincie Santa Catharina. Dne 27. července 1839 byla v osvobozeném městě Laguna vyhlášena Republika

Santa Catharina, nazývaná také Červencová republika /República Juliana/, která přetrvala do 15.11.1839. Její vlajka měla tři vodorovné pruhy, zelený, bílý a žlutý. Poslední silné republikánské povstání proběhlo v letech 1848 až 1849 v provincii Pernambuco.

I když všechna tato povstání byla poražena, způsobila otřes monarchistického režimu, prohloubila jeho krizi a přinutila vládnoucí statkářskou třídu počítat s požadavky buržoazie. Monarchie sama byla svržena až 15.11.1889 po mnoha letech masového republikánského hnutí cestou vojenského převratu. Brazílie se tak stala federativní republikou s názvem Spojené státy brazilské. Vzorem státního zřízení země se staly pro buržoazně statkářské kruhy, jež se dostaly k moci, Spojené státy americké. Proto v první dny republiky byla zavedena a užívala se vlajka odvozená od vlajky USA - třináct zelených a žlutých pruhů s 20 bílými hvězdami /podle počtu států/ v modrém kantonu. 4/ Hvězdy byly uspořádány ve dvou variantách /4,2,4,4,2,4 nebo 5,5,5,5/.

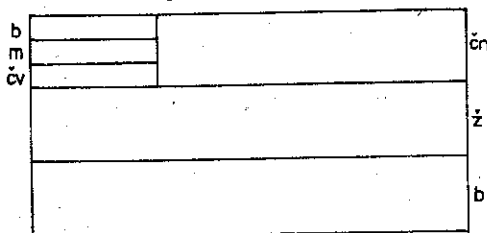
Již 19. 11. 1889, kdy byl vydán dekret o státní vlajce, znaku a pečetích republiky, bylo však rozhodnuto vrátit se k původnímu, vžitému a populárnímu vzoru vlajky. Na něm byl pouze císařský znak nahrazen modrou nebeskou sférou s hvězdami podle počtu států a s bílou stuhou s nápisem ORDEM E PROGRESSO /Rád a pokrok/. Symbolika zelené a žluté barvy zůstala nezměněna. Modrá a bílá barva symbolizují portugalský původ /podle historické portugalské vlajky/ a "ctnosti" předků Brazilců - "pionýrů", objevujících a osídlujících zemi. Nebeská sféra připomíná znak, který portugalský král João II. udělil knížeti Manuelovi za zásluhy při organizování zámořských výprav na počátku 16. století a za objevení Brazílie. Vyobrazení hvězd na nebeské sféře odpovídá pohledu na hvězdnou oblohu nad Rio de Janeirem. Souhvězdí Jižního kříže symbolizuje boj brazilského lidu za svobodu, bílá stuha rozvoj země. Každá hvězda odpovídá určitému státu. Devíza "Rád a pokrok" /výmluvně svědčící o "umírněnosti" vládců a jejich nenávisti k revolučnímu hnutí/ je heslem brazilských pozitivistů,

hrajících důležitou roli v boji za republiku. Pozitivistické učení hrálo v tamních podmínkách roli ideologické zbraně brazilské buržoazie. Jak známo, od té doby se brazilská vlajka neměnila. Upravoval se jen počet hvězd v závislosti na změnách v územně správním rozdělení. 5/

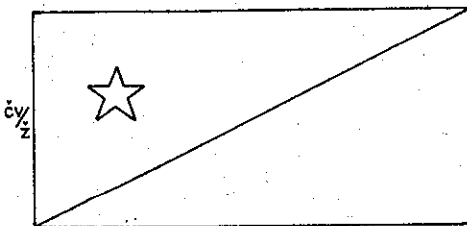
K upevnění nového režimu došlo v polovině 90. let po potlačení řady monarchistických a separatistických povstání. Je zajímavé, že v průběhu jednoho z těchto povstání - povstání posádek námořních pevností Santa Cruz a Laje v Rio de Janeiro 19. a 20. 1. 1892 - byla poprvé v historii Brazílie vztyčena rudá vlajka revoluce. V téže době monarchisté, kteří vyvolali v r. 1893 vzpouru loďstva v zálivu Rio de Janeiro, používali bílé vlajky.

V průběhu svého historického vývoje vedla Brazílie územní spory se všemi svými sousedy. S některými spory je spojena také řada zajímavých vlajek. Například mezi Brazílií a Francií se koncem 19. století vedl spor o teritorium Amapá, rozkládající se jihovýchodně od Francouzské Guayany. Ačkoliv 29. 11. 1888 rozhodnutím arbitráže ruského cara byla Amapá přisouzena Brazílii, nebylo toto málo osídlené území prakticky nikým kontrolováno a stalo se útočištěm mnoha dobrodruhů, zejména v roce 1894, kdy zde vypukla "zlatá horečka". Právě zde ležela mezi filatelisty dobře známá "Republika Counani". 6/

Guvernér Francouzské Guayany využil nepořádku v Amapá a vyslal tam vojenský sbor. To vedlo k ozbrojené srážce s Brazílií a k diplomatickému konfliktu. Když tento konflikt pokračoval, byla počátkem roku 1900 vyhlášena v Amapá "Republika Carsevenne" s černožlutobílou vlajkou, která měla kanton tvořený třemi vodorovnými pruhy, bílým, modrým a červeným. Bohužel nejsou mi známy žádné podrobnosti o této republice. V té době předaly Francie a Brazílie spor k arbitráži švýcarskému prezidentovi, který 1. 12. 1900 rozhodl o připojení území o rozloze kolem 200 tisíc km² Brazílii. Poté byla nad Amapá ustavena brazilská kontrola.

Druhý územní spor vedla Brazílie s Bolívií o oblast Acre.

Toto neobydlené území, patřící Bolívií, osídlili koncem 19. století Brazilci, kteří tam zakládali kaučukové plantáže. Pokusy bolívijské vlády zavést nad nimi svoji kontrolu vedly ke vzpouře přistěhovalců a 14. 7. 1899 byl za brazilské podpory ustaven "Nezávislý stát Acre". Následující den byla vztyčena státní vlajka, která se skládala ze žlutého

trojúhelníka u žerdi a zeleného ve vlajčící části. Ve žlutém trojúhelníku byla červená pěticípá hvězda. 7/ Žlutá a zelená byla zvolena podle brazilských barev, červená hvězda symbolizovala statečnost a suverenitu nového státu. Pomíjivý a pochybný charakter této "suverenity" je patrný ze skutečnosti, že současně se státní vlajkou se používala i brazilská vlajka jako symbol "solidarity s vlastí". Také znak "státu" byl ovinut vlajkami Acre i Brazílie. Protože separatisté nedokázali zpočátku získat dostatečnou podporu Brazílie, byli v r. 1900 poraženi bolívijskou vojenskou expedicí. Ale již 7. 8. 1902 znovu vyhlásili nezávislost pod stejnou vlajkou. V novém znaku už sice nebyla vlajka Brazílie, ale zato moto bylo nezakrytě převzato z brazilské historie - "Opožděně, ale svobodni". Povstalci získali od Brazílie zbraně a počátkem roku 1903 porazili bolívijská vojska. Poté do Acre vstoupily brazilské jednotky. Za těchto podmínek byla Bolívie 17. 11. 1903 přinucena podepsat tzv. Petropolitskou smlouvu o předání sporného území o rozloze 191 tisíc km² Brazílii za náhradu 2 milionů liber. Vlajka "Nezávislého státu Acre" byla použita jako vlajka teritoria a později i spolkového státu Acre.

V historii Brazílie bylo i mnoho jiných zajímavých vlajek - jednotlivé vlajky spolkových států a vlajky politických stran, ale ty vyžadují samostatnou studii.

Děkuji G. Paschovia + A. A. Usačovovi za poskytnutí materiálů, použitých v tomto článku.

Přeložil P. Fojtík, poznámkami doplnil ing. A. Brožek.

Poznámky:

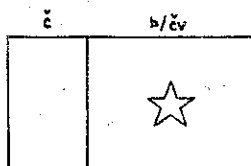
- /1/ Stejnou kresbu vlajky najdeme v článku Luponi, A.: The flags of the states of Brazil: Bahia, Flag Bulletin, 10, 1971, č. 1, s. 35. Naproti tomu v publikaci Uma só bandeira para toda a Patria, vydané v Rio de Janeiro po r. 1937, je kresba vlajky, na níž je středová hvězda pootočena o 45 stupňů.
- /2/ Ve výše citované publikaci Uma só ... je zřetelná černobílá fotografie této vlajky. Na ní je však pouze 19 hvězd a větvičky jsou svázané stuhou. Stejný počet hvězd /19/ je také na kresbě brazilské válečné vlajky v tab. 77 v J. Siebmacher's grosses allgemeines Wappenbuch ... Bd. 1, Abth. 6. Flaggen. R. Hermignies upozorňuje ve Vexillinfo, 1981, č. 5, s. 19, že výše uvedené dílo jako státní vlajku /Nationalflagge/ Brazílie z r. 1822 uvádí zelený list s křížem vytvořeným z bílých pěticípých hvězd. Těch je osm ve vertikále a dva- náct v horizontále.
- /3/ Clovis Ribeiro v Brazoes e Bandeiras de Brasil, São Paulo 1933, na něhož se odvolává 74. Flaggenmitteilung ze 16. února 1982, publikoval poněkud odlišnou kresbu vlajky Rovnickové konfederace. Ve žlutém čtverci je dokonce 13 bílých hvězd. Do vztyčené ruky je vkresleno "oko Prozřetelnosti". Žlutý čtverec je položen přes stvol cukrové třtiny /vlevo/ a stonek bavlníku /napravo/, jež jsou na konci spojeny červenou stuhou /vyobrazení na s. 1252/.

/4/ Reprezentativní publikace A Bandeira do Brasil z r. 1972, kterou napsal R. Olavo Coimbra, však uvádí kresbu provizorní brazilské vlajky, jež měla v modrém kantonu 21 /4,4,4,4,5/ bílých hvězd. Stejný počet hvězd i jejich uspořádání je vyobrazeno také v Uma só bandeira para tóda e Patria.

/5/ Současná podoba vlajky byla zavedena zákonem č. 5700 z 1. 9. 1971.

Na vlajce je nyní 23 bílých hvězd v pěti různých velikostech. Její přesnou kresbu nalezneme např. na s. 49 knihy Herzog, H.-U.: Flaggen und Wappen. 2. vyd. Leipzig 1982.

/6/ Podle 44. Flaggenmitteilung z 10. 10. 1979 a 51. Flaggenmitteilung z 12. 3. 1980 vlajku republiky Counani tvořil v letech 1886 až 1903 červený list s bílou pěticí-pou hvězdou ve středu. U žerdi byl svislý černý pruh, který však byl v r. 1903 z vlajky odstraněn.

/7/ Podle Flag Bulletin Newsletter, 3, 1970, č. 2, který upřesňoval údaje o vlajce Acre otištěné ve Flag Bulletinu, 9, 1970, č. 1, s. 30, se hvězda objevila na vlajce Acre teprve r. 1903. Vlajka "nezávislého státu Acre" měla tedy jen žluté trojúhelníkové pole u žerdi a zelené trojúhelníkové pole ve vlající části.

NOVÉ VLAJKY

GRÓNSKO

Země má vlastní vlajku od 21. 6. 1985, jak jsme již informovali ve Vexilologii č. 57, s. 1173-1174. Její autor - domorodý výtvarník Thue Christiansen - převzal tradiční dánské národní barvy, odlišným ztvárněním je však změnil v nositele ryze grónské symboliky. Bílé pole vlajky symbolizuje vnitrozemský ledový masiv i plovoucí ledovce, kry a ledovou tříšť v moři. Červená je symbolem vycházejícího i zapadajícího slunce, které všemu tomu ledu propůjčuje pro Grónsko svéráznou načervenalou gloriolu. Nejkratší vzdálenost středu červenobílého kruhu od horního, resp. dolního okraje vlajky je v obou případech 1,5 r /poloměru kruhu/ a od vlajícího okraje vlajky 2,7025 r. Poloměr kruhu a tím pádem i ostatní vnitřní a vnější proporce vlajky se však povinně podle výšky žerdi, jak je taxativně uvedeno v následující oficiální tabulce, mění:

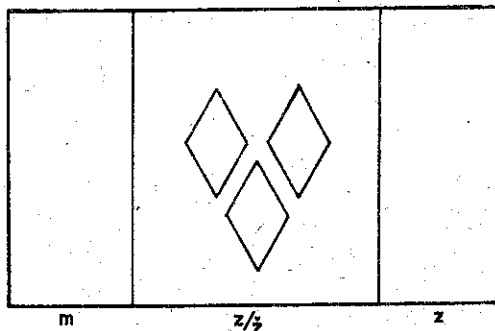
Žerď cm	Radius cm	Šířka cm	Délka cm	Střed kruhu od žerdi cm
			vlažky	
480	32	96	142	56
540	36	108	160	63
600	40	120	178	70
660	44	132	196	77
720	48	144	214	84
780	52	156	232	91
840	56	168	249	98
900	60	180	267	105

Odvozené hodnoty jsou různě zaokrouhlovány, takže se dá říci, že grónská vlajka má variabilní poměr šířky k délce. Ještě více než od poměru 2:3 se liší od oficiálních proporcí Danebrogu /28:37/. Nikde v zákoně se však nepraví, že by se obě vlajky měly vyvěšovat vedle sebe. Podle zákona je dovoleno i nadále vyvěšovat na území Grónska vlajku dánskou, stejně jako grónskou vlajku lze zase vyvěšovat kdekoli na území Dánska.

jč

SVATÝ VINCENC A GRENADINY

Po volebním vítězství Nové demokratické strany v r. 1984 zavedl Svätý Vincenc 21. 10. 1985 novou státní vlajku. Ta má tři svislé pruhy, modrý, žlutý a zelený /1:2:1/, uprostřed jsou do tvaru písmene V uspořádány tři zelené kosočtverce představující diamanty. Žlutá barva symbolizuje teplo a tropický svit slunce, modrá oblohu, zelená úrodu a vegetaci. Diamanty představují "pluralitu ostrovů v národě" a V odpovídá iníciale z názvu státu. Poměr stran vlajky je 5:8. Porážená Dělnická strana prohlásila, že se v případě svého volebního vítězství vrátí k původní vlajce z r. 1979. /Flagmaster, 1985, č. 49, s.1-2./

lm

HAITI

Podle zpráv našeho i zahraničního tisku zavedla nová haitská vláda po odchodu diktátora J.-C. Duvaliera opět vlajku, která se na území státu používala do r. 1964, tedy s vodorovnými pruhy modrým a červeným a se státním znakem obsahujícím revoluční čapku svobody. Z toho je zřejmé, že se bude znovu užívat i dřívější státní znak. Televizní zpravodajství ukazovalo vztyčení této státní vlajky, k němuž došlo 13. 2. 1986.

lm

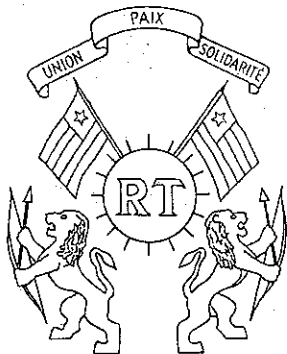
SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS

Podle informace uveřejněné v časopise Flagmaster, 1985, č. 49 došlo na vlajce tohoto státu ke změně v tom smyslu, že obě hvězdy v černém šikmém pruhu byly pootočený tak, že jeden jejich cíp směřuje svisle vzhůru. Flagmaster se odvolává na sdělení Vysoké komise pro východokaribské státy v Londýně ze dne 14. 11. 1985.

lm

NOVÉ STÁTNÍ ZNAKY

TOGO

Asi před dvěma roky byl změněn státní znak, který už nemá štít. Dva červení lvi se zlatou hřívou drží v předních tlapách červený luk a šíp, uprostřed mezi nimi je zlaté slunce s paprsky a písmeny RT /République togolaise/. Údaje o barvě písmen se liší. Podle některých pramenů jsou písmena červená, podle jiných však černá. Nad sluncem jsou dvě tožské vlajky, nad nimi pak bílá stuha s černě psaným státním heslem UNION, PAIX, SOLIDARITE /Jednota, mír, solidarita/. Lvi se nyní kreslí s ohánkami ohnutými ven. Reliéfní tisk státního znaku Toga z přílohy byl převzat z oficiálních publikací. /Herzog, H.-U.: Flaggen und Wappen, Leipzig 1982./

RK

JAK PSÁT PŘÍSPĚVKY DO NAŠEHO ZPRAVODAJE

Máte-li zájem přispívat do klubovního zpravodaje doporučujeme, abyste nám nejprve nabídli osnovu článku ještě před jeho konečným zpracováním. Uveďte název, obsah, rozsah a termín případného předání rukopisu. Pokud budeme mít o článek zájem, oznámíme Vám to. Článek nám pak zašlete napsaný na stroji s běžným typem písma /nikoliv perlička/ a s jednou kopií. Obrázky musí být očíslovány. Seznamy použité literatury a odkazů umísťujte na konci článku a řiďte se při tom normou ČSN 01 0197 "Bibliografická citace". Těšíme se na Vaše příspěvky.

abr

VE X I L O L O G I E - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova ulice č. 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen p o u z e členům klubu. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce ing. Jaroslava Martykána a doc. dr. Ludvíka Muchy, CSc. Výtvarně spolupracoval ing. Michael Kroupa, CSc.

Červen 1986

č. 62

TZ 56